

PSIHOLOGIJA

YU ISSN 0048-5705

UDC 159.9

Vol. 57(4) 373-489

CONTENTS

ASSESSING THEORY OF MIND ABILITIES IN SCHIZOPHRENIA AND BIPOLAR DISORDER: A PSYCHOMETRIC STUDY OF THE FAUX PAS RECOGNITION TEST IN SERBIAN <i>Jelena Dorđević, Aleksandra Pavlović, Goran Mihajlović, Darko Hinić, Jovana Vojvodić, Marko Živanović, & Dragan Pavlović</i>	373
PERCEIVED STRESS IN ITALIAN COACHES AND THE EFFECT OF REBOOTING IN SPORT ACTIVITIES <i>Giampaolo Santi, Sergio Costa, Cristina Montesano, Attilio Carraro, Maurizio Bertollo, & Selenia di Fronso</i>	393
THE RELATIONSHIP BETWEEN SOCIAL SUPPORT AND UNCERTAINTY OF COVID-19: THE MEDIATING ROLES OF RESILIENCE AND ACADEMIC SELF-EFFICACY <i>Zane Asher Green, İlhan Çiçek, & Murat Yıldırım</i>	407
THE INFLUENCE FROM THE PAST: SUCCESSORS' OVERSEAS GROWTH EXPERIENCES AND CORPORATE RISK-TAKING <i>Xiaoyu Liao, & Bei Lyu</i>	429
THE MEDIATING ROLE OF OPTIMISM AND SELF-EFFICACY IN THE RELATIONSHIP BETWEEN JOB AUTONOMY AND TURNOVER INTENTION <i>Biljana Mirković</i>	457
PARENT RESILIENCE, COUPLE BURNOUT, AND MISOGYNY IN FATHERS WITH DISABLED CHILDREN <i>Mustafa Guler, Binaz Bozkur, & Hasan Ali Guler</i>	475

Procena sposobnosti teorije uma kod shizofrenije i bipolarnog poremećaja: Psihometrijska studija Testa prepoznavanja društvenih grešaka (the Faux Pas Recognition Test) na srpskom jeziku

Jelena Đorđević¹, Aleksandra Pavlović², Goran Mihajlović³, Darko Hinić⁴,
Jovana Vojvodić¹, Marko Živanović⁵, & Dragan Pavlović²

¹Klinika za psihijatrijske poremećaje, Dr Laza Lazarević, Beograd, Srbija

²Univerzitet u Beogradu, Fakultet za specijalnu edukaciju i rehabilitaciju, Srbija

³Univerzitet u Kragujevcu, Fakultet za medicinske nauke, Srbija

⁴Univerzitet u Kragujevcu, Prirodno-matematički fakultet,
Departman za Psihologiju, Srbija

⁵Univerzitet u Beogradu, Filozofski fakultet, Institut za Psihologiju, Srbija

Teorija uma (ToM) je društveno-kognitivna sposobnost razumevanja mentalnih stanja drugih. ToM funkcije su narušene kod mentalnih poremećaja koje karakterišu kognitivna oštećenja. Test prepoznavanja društvenih grešaka (the Faux Pas Recognition Test, FPRT) se smatra dobrom merom verbalnih aspekata ToM, jer meri socijalnu adaptaciju kroz adekvatnu interpretaciju potencijalno osetljivih i nezgodnih društvenih situacija. Međutim, podaci o psihometrijskim osobinama FPRT-a su donekle ograničeni. Cilj ove studije je psihometrijska evaluacija FPRT-a u srpskoj populaciji. Adaptirana verzija na srpskom jeziku primenjena je na 268 zdravih učesnika, 30 pacijenata sa shizofrenijom i 31 sa bipolarnim afektivnim poremećajem. Rezultati pokazuju visoku internu konzistenciju priča o društvenim greškama ($\alpha = .954$), kontrolnih priča ($\alpha = .929$) i testa u celini ($\alpha = .936$). I Hornova paralelna analiza i konfirmativna faktorska analiza ukazali su da je jednofaktorsko rešenje optimalno. Ovo govori u prilog pretpostavci o *opštoj ToM sposobnosti koja je u osnovi uspeha na testu*. Test prepoznavanja društvenih grešaka je pokazao dobru diskriminativnu moć u razlikovanju osoba iz zdrave i kliničke populacije, što ga čini korisnim kliničkim instrumentom.

Ključne reči: Test prepoznavanja društvenih grešaka, poremećaji raspoloženja, psihotični poremećaji, socijalna kognicija, teorija uma

Opaženi stres italijanskih trenera i efekat ponovnog pokretanja sportskih aktivnosti

Giampaolo Santi¹, Sergio Costa², Cristina Montesano³, Attilio Carraro¹,
Maurizio Bertollo⁴, & Selenia di Fronso⁴

¹Faculty of Education, Free University of Bozen-Bolzano,
Brixen-Bressanone, Italy

²Independent Sport Psychology Consultant

³Department of Neuroscience, Imaging and Clinical Sciences,
University "G. d'Annunzio" of Chieti-Pescara, Chieti, Italy

⁴Behavioral Imaging and Neural Dynamics (BIND) Center,
Department of Medicine and Aging Sciences,
University "G. d'Annunzio" of Chieti-Pescara, Chieti, Italy

Opaženi stres italijanskih trenera i njihovo sportsko mentalno zdravlje su ispitivani tokom ponovnog pokretanja sportskih aktivnosti posle prve faze COVID-19 izolacije. Uzorak od 237 trenera različitih sportova je popunio italijansku verziju skale opaženog stresa (eng. the Perceived Stress Scale) sportskog kontinuuma mentalnog zdravlja (eng. Sport Mental Health Continuum), i dao demografske podatke o sebi. Opaženi nivoi stresa trenera su poređeni sa podacima skupljenim tokom perioda izolacije. Kod žena se pojavljuje značajno sniženje nivoa opaženog stresa u poređenju sa periodom tokom izolacije, ali ovo nije slučaj sa muškarcima. Hijerarhijska regresija ukazuje na to da, tokom faze ponovnog pokretanja, veća starost trenera kao i psihološko blagostanje doživljeno u sportskom kontekstu (sportska dimenzija mentalnog zdravlja) predstavljaju prediktore smanjenog opaženog stresa. Praktične implikacije za stručnjake koji rade u praksi u ovom polju se diskutuju u zaključcima.

Ključne reči: sportska psihologija, subjektivno blagostanje, mentalno zdravlje, izolacija, COVID-19 pandemija

Povezanost socijalne podrške i nesigurnosti u vezi sa COVID-19: Medijatorske uloge rezilijentnosti i akademske samoefikasnosti

Zane Asher Green¹, İlhan Çiçek², & Murat Yıldırım³

¹Preston University, Islamabad, Pakistan

²Batman University, Batman, Turkey

³Ağrı İbrahim Çeçen University, Merkez, Ağrı, Turkey

Ova studija ispituje medijatorske efekte rezilijentnosti i akademske samo-efikasnosti (psiholoških resursa) na vezu između socijalne podrške i nesigurnosti u vezi COVID-19. U istraživanju je učestvovalo 607 turskih studenata osnovnih studija (68% žena) sa prosečnom starošću od 21.71 godina ($SD=3.18$). Rezultati pokazuju da percipirana socijalna podrška pozitivno predviđa rezilijentnost i akademsku samo-efikasnost, dok socijalna podrška, rezilijentnost i akademska samo-efikasnost negativno predviđaju nesigurnost u vezi COVID-19. Nalazi ističu značaj investiranja u resurse socijalne podrške radi dobijanja na psihološkim resursima. Dejstvujući zajedno ti resursi mogu imati još jače dejstvo na smanjivanje nesigurnosti u vezi COVID-19. Teorijski doprinosi i praktične implikacije rezultata kao i nedostaci i predlozi za buduća istraživanja su takođe u radu.

Ključne reči: percipirana socijalna podrška, rezilijentnost, akademska samo-efikasnost, neizvesnost COVID-19

Uticaj iz prošlosti: Iskustva rasta iz inostranstva kod naslednika porodičnih kompanija i njihova sklonost preuzimanju rizika

Xiaoyu Liao¹, & Bei Lyu^{23*}

¹School of Humanities and Management,
Guizhou University of Traditional Chinese Medicine, Guiyang, China

²School of Economics and Management, Huaibei Normal University, Huaibei, China

³Chinese Graduate School, Panyapiwat Institute of Management, Nonthaburi, Thailand

Ova studija istražuje uticaj iskustava naslednika u porodičnim preduzećima iz inostranstva u pogledu rasta na korporativno preuzimanje rizika. Smatramo da su naslednici u porodičnim preduzećima, pod uticajem psiholoških karakteristika utisnutih tokom njihovog iskustva u inostranstvu, skloniji da preuzimaju rizične strateške odluke. Međutim, vođeni razlozima u vezi sa društvenim emocionalnim bogatstvom, porodična preduzeća mogu intervenirati u odlukama naslednika o preuzimanju rizika. Prema tome, porodična kontrola može pozitivno ili negativno moderirati odnos između iskustva rasta naslednika u inostranstvu i korporativnog preuzimanja rizika. Naša teorijska očekivanja su testirana korišćenjem odgovarajućeg uzorka porodičnih firmi na kineskoj berzi od 2012. do 2021. godine. Uz potkrepljujuće empirijske rezultate, doprinosimo literaturi o preuzimanju rizika istražujući prethodnike korporativnog preuzimanja rizika i obogaćujući SEV teoriju novim uvidima u teoriju utiskivanja.

Ključne reči: naslednik porodičnog biznisa, iskustvo rasta u inostranstvu, korporativno preuzimanje rizika, impresum, porodična kontrola

Posrednička uloga optimizma i samoeфикаsnosti u odnosu između autonomije posla i namere napuštanja organizacije

Biljana Mirković

Filozofski fakultet, Univerzitet u Banjoj Luci, Bosna i Hercegovina

Ova studija je nastojala da proširi model zahtevi posla–resursi (eng. job demands–resources model) ispitivanjem posredničke uloge personalnih resursa u odnosu između resursa posla i ishoda vezanih za posao. Koristeći teoriju očuvanja resursa (eng. conservation of resources theory), pretpostavili smo da su optimizam i samoeфикаsnost medijatori odnosa između autonomije posla i namere da se promeni posao (fluktuacije). Za testiranje hipoteze korišćen je prigodni uzorak od 168 zaposlenih (45,2% žena) iz različitih organizacija u Bosni i Hercegovini. Odnos između autonomije posla i namere fluktuacije bio je u potpunosti posredovan optimizmom, što ukazuje da veća autonomija posla doprinosi većem osećaju optimizma kod zaposlenih, smanjujući njihovu nameru fluktuacije. Dobijeni nalaz proširuje model zahtevi posla–resursi tako što dodaje medijatorsku ulogu ličnih resursa u odnosu između zahteva posla i ishoda posla. Dodatno, dobijeni rezultati govore u prilog teorije konzervacije resursa tako što potvrđuju da postojeći resursi mogu akumulirati dodatne resurse što doprinosi ponašanju zaposlenog.

Ključne reči: optimizam, samoeфикаsnost, namera napuštanje organizacije, model model zahtevi posla–resursi (eng. JD-R model), teorija očuvanja resursa (eng. COR theory)

Rezilijentnost roditelja, partnersko izgaranje i mizoginija kod očeva dece sa posebnim potrebama

Mustafa Guler¹, Binaz Bozkur², & Hasan Ali Guler³

¹Department of Therapy and Rehabilitation,
Health Services Vocational School, Selcuk University Konya, Turkey

²Department of Guidance and Psychological Counseling,
Faculty of Education, Mersin University, Mersin, Turkey

³Department of Child and Adolescent Psychiatry, University of Health Sciences,
Konya Beyhekim Training And Research Hospital, Konya, Turkey

Cilj ove studije je bio da ispita vezu između rezilijentnosti roditelja, partnerskog izgaranja i mizoginije kod očeva dece sa posebnim potrebama, uz istraživanje medijatorskog efekta roditeljske rezilijentnosti na odnos između mizoginije i partnerskog izgaranja. Studija je uključila uzorak od 120 očeva čija deca pohađaju centar za specijalno obrazovanje i rehabilitaciju. Od instrumenata je korišćena kratka forma Skale partnerskog izgaranja [the Couple Burnout Scale Short Form], skala mizoginije [the Misogyny Scale], porodične rezilijentnosti [the Family Resilience Scale] i upitnik o ličnim informacijama. Nalazi ukayuju na značajnu vezu između partnerskog izgaranja i nivoa mizoginije kao i negativnu vezu između partnerkog izgaranja i rezilijentnosti roditelja. Dodatno, nađena je negativna veza između nivoa mizoginije i roditeljske rezilijentnosti. Takođe, rezilijentnost roditelja je medijator u vezi između nivoa mizoginije i partnerskog izgaranja, objašnjavajući pri tome 24.5% od ukupne varijanse. Na osnovu ovih nalaza, preporučuje se da se veći prioritet da psihološkim intervencijama usmerenim na povećanje rezilijentnosti očeva sa decom sa posebnim potrebama.

Ključne reči: deca sa posebnim potrebama, očevi, partnersko izgaranje, mizoginija, rezilijentnost roditelja